

III

(Pripremni akti)

ODBOR REGIJA

INTERACTIO – NA DALJINU – 142. PLENARNO ZASJEDANJE OR-a, 3.2.2021.–5.2.2021.

Mišljenja Europskog odbora regija – Osmi program djelovanja za okoliš

(2021/C 106/09)

Glavni izvjestitelj: Dimitrios KARNAVOS (EL/EPP), gradonačelnik Kallithee

Referentni dokument: Prijedlog odluke Europskog parlamenta i Vijeća o Općem programu djelovanja Unije za okoliš do 2030., Bruxelles, 14. listopada 2020.

COM(2020) 652 final, 2020/0300 (COD)

I. PREPORUKE ZA IZMJENE

Amandman 1.

Uvodna izjava (9)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Osmi program djelovanja za okoliš trebao bi ubrzati prelazak na regenerativno gospodarstvo koje planetu vraća više nego što od njega uzima. U regenerativnom modelu rasta prepoznaje se da dobrobit i blagostanje naših društava ovise o stabilnoj klimi, zdravom okolišu i zdravim ekosustavima koji našim gospodarstvima pružaju siguran prostor za djelovanje. Budući da globalno stanovništvo i potražnja za prirodnim resursima i dalje rastu, gospodarska aktivnost trebala bi se razvijati na način koji ne čini štetu, već naprotiv, zaustavlja klimatske promjene i propadanje okoliša, smanjuje onečišćenje na najmanju moguću mjeru i rezultira održavanjem i obogaćivanjem prirodnog kapitala, čime se osigurava obilje obnovljivih i neobnovljivih resursa. Stalnim inovacijama, prilagodbom novim izazovima i zajedničkim stvaranjem regenerativno gospodarstvo jača otpornost te štiti dobrobit sadašnjih i budućih generacija.	Osmi program djelovanja za okoliš trebao bi ubrzati prelazak na gospodarstvo koje planetu vraća više nego što od njega uzima. U održivom modelu rasta prepoznaje se da dobrobit i blagostanje naših društava ovise o stabilnoj klimi, zdravom okolišu i zdravim ekosustavima koji našim gospodarstvima pružaju siguran prostor za djelovanje. Budući da globalno stanovništvo i potražnja za prirodnim resursima i dalje rastu, gospodarska aktivnost trebala bi se razvijati na održiv način koji ne čini štetu, već naprotiv, zaustavlja klimatske promjene i propadanje okoliša uz mjere ublažavanja i kompenzacije te doprinosna davanja u korist lokalnih zajednica i okoliša, koji kontinuirano mjeri učinak na okoliš, smanjuje onečišćenje na najmanju moguću mjeru i rezultira održavanjem i obogaćivanjem prirodnog kapitala, čime se osigurava obilje obnovljivih i neobnovljivih resursa. Stalnim inovacijama, prilagodbom novim izazovima i zajedničkim stvaranjem održivo gospodarstvo jača otpornost te štiti dobrobit sadašnjih i budućih generacija.

Obrazloženje

- i. Gospodarske aktivnosti trebale bi biti održive i nastaviti rasti, uz osiguravanje zaštite okoliša i održivog rasta lokalnog okoliša i zajednica i uz posebne mjere i mehanizam ili alate za praćenje, kao što su ekološki i socijalni planovi upravljanja itd. ii. Pojam „regenerativno gospodarstvo” problematičan je jer se njime podrazumijeva da se priroda i naš okoliš mogu lako obnoviti. Kao alternativni termin predlaže se „održivi model rasta”.

Amandman 2.

Članak 2. stavak 1.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Osmi program djelovanja za okoliš sadržava dugoročni prioritetni cilj za 2050. da građani žive dobro unutar granica planeta u regenerativnom gospodarstvu u kojem se ništa ne gubi, koje ima nultu neto stopu emisija staklenični plinova i u kojem gospodarski rast nije povezan s upotrebom resursa i uništavanjem okoliša. U takvim uvjetima povećava se dobrobit građana na temelju zdravog okoliša, bioraznolikost raste i sve je stabilnija, a prirodni se kapital štiti, obnavlja i cijeni tako da se jača otpornost na klimatske promjene i druge rizike za okoliš. Unija određuje dinamiku osiguravanja blagostanja sadašnjih i budućih generacija diljem svijeta.	Osmi program djelovanja za okoliš sadržava dugoročni prioritetni cilj za 2050. da građani i njihove lokalne zajednice žive dobro unutar granica planeta u održivom gospodarstvu u kojem se ništa ne gubi, koje ima nultu neto stopu emisija staklenični plinova i u kojem gospodarski rast nije povezan s upotrebom resursa i uništavanjem okoliša. U takvim uvjetima povećava se dobrobit i zdravlje građana na temelju zdravog okoliša, unapređuju se usluge ekosustava, bioraznolikost raste i sve je stabilnija, a prirodni se kapital štiti, obnavlja i cijeni tako da se jača otpornost na klimatske promjene i druge rizike za okoliš. Osmim programom djelovanja za okoliš želi se ojačati veza između politike zaštite okoliša i zdravlja. Zdrav život mora biti temelj svih politika EU-a kojima se promiču ljudsko zdravlje, zdrav planet, zdravo gospodarstvo i zdravo društvo koje svima nudi prilike. Unija određuje dinamiku osiguravanja blagostanja sadašnjih i budućih generacija diljem svijeta.

Obrazloženje

- i. Brojnim politikama zaštite okoliša bave se ne samo pojedinci već i lokalne zajednice. ii. S obzirom na situaciju uzrokovanu pandemijom COVID-a 19 potrebno je dodatno naglasiti zdravstveni aspekt. Zbog njezine presudne važnosti potrebno je istaknuti i vezu između zdravlja i okoliša. Lokalne i regionalne vlasti u svojim zajednicama mogu vidjeti učinak politika zaštite okoliša na zdravlje i dobrobit. iii. Sa zdravim okolišem povezan je i pojam usluga ekosustava.

Amandman 3.

Članak 2. stavak 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Osmi program djelovanja za okoliš sadržava sljedećih šest tematskih prioritetnih ciljeva: (a) nepovratno i postupno smanjivanje emisija stakleničkih plinova te povećavanje uklanjanja prirodnim i drugim ponorima u Uniji radi postizanja cilja smanjenja emisija stakleničkih plinova do 2030. i postizanja klimatske neutralnosti do 2050., kako je utvrđeno u Uredbi (EU) .../...32;	Osmi program djelovanja za okoliš sadržava sljedećih šest tematskih prioritetnih ciljeva: (a) kontinuirano i postupno smanjivanje emisija stakleničkih plinova te povećavanje uklanjanja prirodnim i drugim ponorima ili zelenim ulaganjima kojima se doprinosi smanjenju emisija CO₂ na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini radi postizanja cilja smanjenja emisija stakleničkih plinova do 2030. i postizanja klimatske neutralnosti do 2050., kako je utvrđeno u Uredbi (EU) .../...32;

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(b) stalni napredak u unapređenju kapaciteta za prilagodbu, jačanju otpornosti i smanjenju osjetljivosti na klimatske promjene; (c) napredak u provedbi modela regenerativnog rasta koji planetu daje više nego što od njega uzima, odvajanje gospodarskog rasta od upotrebe resursa i uništavanja okoliša te ubrzavanje prelaska na kružno gospodarstvo; (d) rad na ostvarenju ambicija nulte stope onečišćenja za netoksična okoliš, uključujući zrak, vodu i tlo, te zaštitu zdravlja i dobrobiti građana s obzirom na rizike i utjecaje povezane s okolišem; (e) zaštitu, očuvanje i obnovu bio raznolikosti te jačanje prirodnoga kapitala, posebno zraka, vode, tla, šuma, slatke vode, močvarnih područja i morskih ekosustava; (f) promicanje održivosti s obzirom na okoliš i ublažavanje glavnih izazova u području okoliša i klime povezanih s proizvodnjom i potrošnjom, posebno u područjima energetike, industrijskog razvoja, zgrada i infrastrukture, mobilnosti i prehrambenog sustava.	(b) stalna potreba za napretkom, naročito u osjetljivim regijama i lokalnim područjima, u unapređenju kapaciteta za prilagodbu, jačanju otpornosti i smanjenju osjetljivosti na klimatske promjene; (c) napredak u provedbi modela održivog rasta koji planetu daje više nego što od njega uzima, odvajanje gospodarskog rasta od upotrebe resursa i uništavanja okoliša te ubrzavanje prelaska na kružno gospodarstvo; (d) rad na ostvarenju ambicija nulte stope onečišćenja za netoksična okoliš, uključujući zrak, vodu i tlo, te zaštitu zdravlja i dobrobiti građana s obzirom na rizike i utjecaje povezane s okolišem; (e) zaštitu, očuvanje i obnovu bioraznolikosti i usluga ekosustava unutar i izvan zaštićenih područja te jačanje prirodnoga kapitala, posebno zraka, vode, tla, šuma, slatke vode, močvarnih područja i morskih ekosustava; (f) promicanje održivosti s obzirom na okoliš i ublažavanje glavnih izazova u području okoliša i klime povezanih s proizvodnjom i potrošnjom, i to upotrebom instrumenata kao što su procjene utjecaja na okoliš i druge odgovarajuće procjene te razvijanjem metoda i instrumenata za kontinuirano međusektorsko praćenje učinaka i kontinuirana poboljšanja okolišne učinkovitosti, posebno u područjima energetike, industrijskog razvoja, zgrada i infrastrukture, mobilnosti i prehrambenog sustava.

Obrazloženje

- i. Smanjenje ispuštanja emisija u zrak moglo bi se postići s pomoću ne samo prirodnih i drugih ponora već i zelenih i održivih ulaganja. ii. Unapređenje kapaciteta za prilagodbu i jačanje otpornosti na klimatske promjene tiče se osjetljivijih područja, kao što su obalna područja itd. Stoga bi se moglo reći da je to u načelu regionalno i lokalno pitanje. iii. Kad je posrijedi većina područja navedenih u točki (f) (npr. energija, industrija, infrastruktura itd.) potrebno je primjenjivati postupak izdavanja dozvola za zaštitu okoliša. Tim se postupkom može u određenoj mjeri osigurati da se izgradnja i rad na tim područjima provode na održiv način. Stoga je od presudne važnosti da postoji mehanizam za trajno praćenje i da se neprestano poboljšavaju karakteristike koje se tiču učinka na okoliš.

Amandman 4.

Članak 3. stavak 1. točka (b)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
1. Za postizanje prioritetnih ciljeva Osmog programa djelovanja za okoliš bit će potrebno: (a) (b) jačati integrirani pristup razvoju i provedbi politika, posebno: — uključivanjem prioritetnih ciljeva utvrđenih u članku 2. u sve relevantne strategije, zakonodavne i nezakonodavne inicijative, programe, ulaganja i projekte na razini Unije te na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini tako da oni i njihova provedba ne naštetite nijednom od prioritetnih ciljeva utvrđenih u članku 2., — ostvarenjem najveće moguće koristi od provedbe direktivâ 2014/52/EU i 2001/42/EZ Europskog parlamenta i Vijeća,	1. Za postizanje prioritetnih ciljeva Osmog programa djelovanja za okoliš bit će potrebno: (a) (b) jačati integrirani pristup razvoju i provedbi politika, posebno: — uključivanjem prioritetnih ciljeva utvrđenih u članku 2. u sve relevantne strategije, zakonodavne i nezakonodavne inicijative, programe, ulaganja i projekte na razini Unije te na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini tako da oni i njihova provedba ne naštetite nijednom od prioritetnih ciljeva utvrđenih u članku 2., — <i>razvojem praksi i provedbom aktivnosti kojima se lokalnim i regionalnim vlastima daje potpora u ostvarivanju njihovih ciljeva,</i> — <i>jačanjem suradnje između Europske komisije i Odbora regija u okviru Tehničke platforme za suradnju u području okoliša i razmatranjem načina da se poboljšaju dijalog i objedinjavanje informacija,</i> — ostvarenjem najveće moguće koristi od provedbe direktivâ 2014/52/EU i 2001/42/EZ Europskog parlamenta i Vijeća,

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
— pažljivim obraćanjem pozornosti na sinergije i potencijalne kompromise između gospodarskih, ekoloških i socijalnih ciljeva kako bi se osiguralo održivo ispunjavanje potreba građana u pogledu prehrane, stanovanja i mobilnosti tako da nitko nije zapostavljen, — redovitim evaluacijama postojećih politika i pripremom procjena učinka novih inicijativa na temelju opsežnog savjetovanja nakon postupaka koji su odgovorni, uključivi, dobro utemeljeni i jednostavni za provedbu te u kojima se uzimaju u obzir predviđeni utjecaji na okoliš i klimu;	— pažljivim obraćanjem pozornosti na sinergije i potencijalne kompromise između gospodarskih, ekoloških i socijalnih ciljeva kako bi se osiguralo održivo ispunjavanje potreba građana u pogledu prehrane, stanovanja i mobilnosti tako da nitko nije zapostavljen, — jamčenjem da ostvarenje dugoročnog prioritetnog cilja za 2050., utvrđenog u članku 2. stavku 1., neće dovesti do povećanja poreza, cijena energije i/ili regulatornog opterećenja za europske potrošače i poduzeća, — redovitim evaluacijama postojećih politika i pripremom procjena učinka novih inicijativa na temelju opsežnog savjetovanja nakon postupaka koji su odgovorni, uključivi, dobro utemeljeni i jednostavni za provedbu te u kojima se uzimaju u obzir predviđeni utjecaji na okoliš i klimu, — promicanjem komunikacijskih aktivnosti na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini u svrhu podizanja svijesti, osobito među mladima, o važnosti i prednostima dobre provedbe politike zaštite okoliša, kao i o njezinoj dodanoj vrijednosti za građanstvo, poduzeća i planet, kako bi se povećao osjećaj odgovornosti i sudjelovanje svih relevantnih dionika u naporima koji se ulažu u provedbu;

Obrazloženje

- i. Tehnička platforma za suradnju u području okoliša osnovana je 2012. i zatim uključena u Sedmi program djelovanja za okoliš. Kako je navedeno na internetskoj stranici platforme, njezino uključivanje u Sedmi program djelovanja za okoliš daje joj čvrste i dugoročne temelje. S obzirom na pozitivno iskustvo suradnje, uključivanje platforme u Osmi program djelovanja za okoliš bio bi logičan korak kojim bi se osigurala kontinuirana potpora tom forumu. ii. Komunikaciju je potrebno dodatno poboljšati, a lokalne i regionalne vlasti u tome mogu imati važnu ulogu.

Amandman 5.

Članak 3. stavak 1. točka (d)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
mobilizirati održiva ulaganja iz javnih i privatnih izvora, uključujući sredstva i instrumente dostupne u okviru proračuna Unije, putem Europske investicijske banke i na nacionalnoj razini;	mobilizirati održiva ulaganja iz javnih i privatnih izvora, uključujući sredstva i instrumente dostupne u okviru proračuna Unije, putem Europske investicijske banke i na nacionalnoj razini, osigurati stvaranje odgovarajućih sinergija te pritom jamčiti da se dostatna sredstva mogu dodijeliti razini na kojoj su najpotrebnija i na kojoj se najdjelotvornije koriste, osigurati da lokalne i regionalne zajednice raspolažu odgovarajućim resursima za provedbu na terenu;

Obrazloženje

Politike zaštite okoliša često se provode uz znatno sudjelovanje lokalnih i regionalnih vlasti. Od presudne je važnosti lokalnim i regionalnim zajednicama osigurati dostupnost primjerenih resursa. Čak i kada su za provedbu politika odgovorna nacionalna tijela, izravnim i neizravnim učincima politika na terenu često se upravlja na lokalnoj i regionalnoj razini.

Amandman 6.

Članak 3. stavak 1. točka (e)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
postupno ukidati poticaje štetne za okoliš na razini Unije i na nacionalnoj razini, ostvarivati najveću moguću korist od instrumenata koji se temelje na tržištu i zelenih proračunskih instrumenata, uključujući one koji su potrebni za osiguravanje socijalno pravedne tranzicije, te podupirati poduzeća i druge dionike u razvoju standardizirane prakse za računovodstvo prirodnoga kapitala;	postupno ukidati poticaje štetne za okoliš na razini Unije i na nacionalnoj razini, ostvarivati najveću moguću korist od instrumenata koji se temelje na tržištu i zelenih proračunskih instrumenata te podupirati poduzeća i druge dionike u razvoju standardizirane prakse za računovodstvo prirodnoga kapitala, a istodobno za sve regije, gradove i općine osiguravati socijalno pravednu tranziciju;

Obrazloženje

Socijalno pravedna tranzicija trebala bi se primjenjivati na sve instrumente, a ne samo na zelene proračunske instrumente, te bi se trebala odnositi na sve regije, gradove i općine diljem EU-a.

Amandman 7.

Članak 3. stavak 1. točka (f)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
osiguravati da se politike i djelovanje u području okoliša temelje na najboljim dostupnim znanstvenim saznanjima te jačati baze znanja o okolišu i povećavati njihovu upotrebu, među ostalim kroz istraživanja, inovacije, poticanje zelenih vještina i daljnje jačanje računovodstva okoliša i ekosustava;	osiguravati da se politike i djelovanje u području okoliša na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini temelje na najboljim dostupnim znanstvenim saznanjima te jačati baze znanja o okolišu i povećavati njihovu upotrebu, među ostalim kroz istraživanja, inovacije, poticanje zelenih vještina i daljnje jačanje računovodstva okoliša i ekosustava, kao i promicati stalno poboljšanje znanstvenih saznanja na temelju usporedivih pokazatelja, pa i na regionalnoj razini, u svrhu informiranog donošenja odluka;

Obrazloženje

Predloženim amandmanom naglašava se izuzetno važna uloga svih razina i želi se ojačati kapacitet za procjenu napretka u ostvarivanju općih ciljeva Osmog programa djelovanja za okoliš na svim razinama, uključujući pokazatelje na regionalnoj razini.

Amandman 8.

Članak 3. stavak 1. – dodati novu točku (h) nakon točke (g)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
—	(h) kroz suradničko i višerazinsko upravljanje osigurati punopravno sudjelovanje lokalnih i regionalnih vlasti i suradnju s njima u svim aspektima oblikovanja politike zaštite okoliša;

Obrazloženje

Predloženi amandman trebao bi pridonijeti jačanju razvoja i provedbe politika.

Amandman 9.

Članak 3. stavak 1. – dodati novu točku (j) nakon točke i.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
—	(j) promicati koristi koje donosi Osmi program djelovanja za okoliš na lokalnoj i regionalnoj razini kao važan dio djelotvorne i učinkovite provedbe politike EU-a za zaštitu okoliša, kako je utvrđeno u pregledu aktivnosti u području okoliša;

Obrazloženje

Važno je širiti informacije i podizati svijest o koristima Osmog programa djelovanja za okoliš kako bi se ubrzala provedba politika za zaštitu okoliša.

Amandman 10.

Članak 3. stavak 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Za postizanje prioriteta ciljeva iz Osmog programa djelovanja za okoliš bit će potrebna široka potpora, uključujući građane, socijalne partnere i druge dionike, te će biti potrebno potaknuti suradnju nacionalnih, regionalnih i lokalnih tijela u urbanim i ruralnim područjima u razvoju i provedbi strategija, politika ili zakonodavstva povezanih s Osmim programom djelovanja za okoliš.	Za postizanje prioriteta ciljeva iz Osmog programa djelovanja za okoliš bit će potrebna široka potpora, uključujući građane, socijalne partnere i druge dionike, te će biti potrebno potaknuti suradnju nacionalnih, regionalnih i lokalnih tijela u razvoju i provedbi strategija, politika ili zakonodavstva povezanih s Osmim programom djelovanja za okoliš. EU će promicati holistički i lokalizirani pristup usmjeren na konkretna područja uzimajući u obzir specifične izazove i prednosti svih vrsta zajednica, primjerice urbanih i ruralnih područja, ali i priobalnih, planinskih, otočnih, arhipelaških i najudaljenijih područja. U okviru tog pristupa uzimat će se u obzir interakcija između zajednica i njihovih okruženja, naročito predjela u okolici urbanih područja.

Obrazloženje

U EU-u postoji više vrsta jedinica lokalne i regionalne samouprave, a svaka se suočava sa specifičnim izazovima i prednostima. Politike zaštite okoliša često imaju izraženu teritorijalnu komponentu koju je potrebno prilagoditi specifičnoj situaciji na terenu. U Sedmom programu djelovanja za okoliš naglasak je uglavnom na urbanoj dimenziji. U prijedlogu Osmog programa djelovanja za okoliš spominju se samo urbana i ruralna područja. U svrhu djelotvorne provedbe politika zaštite okoliša EU-a težište treba biti na bogatoj kompleksnosti zajednica koje postoje u EU-u.

Amandman 11.

Članak 4.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
1. Komisija uz potporu Europske agencije za okoliš i Europske agencije za kemikalije redovito procjenjuje i izvješćuje o napretku Unije i država članica s obzirom na postizanje prioritetnih ciljeva utvrđenih u članku 2., uzimajući u obzir uvjete koji to omogućavaju, utvrđene u članku 3. 2. Procjene iz stavka 1. odražavaju najnovija kretanja s obzirom na dostupnost i relevantnost podataka i pokazatelja, a temelje se na dostupnim podacima iz država članica i na razini Unije, posebno onima kojima upravljaju Europska agencija za okoliš i Europski statistički sustav. Tim se procjenama ne dovode u pitanje postojeći okviri i praksa za praćenje, izvješćivanje i upravljanje koji obuhvaćaju politiku u području okoliša i klime. 3. Europska agencija za okoliš i Europska agencija za kemikalije Komisiji pružaju potporu u unapređenju dostupnosti i relevantnosti podataka i znanja, posebice na sljedeće načine: (a) prikupljanjem, obradom i izvješćivanjem o dokazima i podacima upotrebom modernih digitalnih alata; (b) radom na uklanjanju nedostataka u pogledu relevantnih podataka o praćenju; (c) izradom sustavnih analiza relevantnih za politiku te doprinošenjem provedbi ciljeva politike na razini Unije i na nacionalnoj razini; (d) integracijom podataka o ekološkim, socijalnim i gospodarskim utjecajima te potpunim iskorištavanjem drugih dostupnih podataka, primjerice onih dobivenih iz programa Copernicus;	1. Komisija uz potporu Europske agencije za okoliš i Europske agencije za kemikalije redovito procjenjuje i izvješćuje o napretku Unije i država članica s obzirom na postizanje prioritetnih ciljeva utvrđenih u članku 2., uzimajući u obzir uvjete koji to omogućavaju, utvrđene u članku 3. 2. Procjene iz stavka 1. odražavaju najnovija kretanja s obzirom na dostupnost i relevantnost podataka i pokazatelja, a temelje se na dostupnim podacima iz država članica i na razini Unije, posebno onima kojima upravljaju Europska agencija za okoliš i Europski statistički sustav. Tim se procjenama ne dovode u pitanje postojeći okviri i praksa za praćenje, izvješćivanje i upravljanje koji obuhvaćaju politiku u području okoliša i klime. 3. Europska agencija za okoliš i Europska agencija za kemikalije Komisiji pružaju potporu u unapređenju dostupnosti i relevantnosti podataka i znanja, posebice na sljedeće načine: (a) prikupljanjem, obradom i izvješćivanjem o dokazima i podacima upotrebom modernih digitalnih alata; (b) radom na uklanjanju nedostataka u pogledu relevantnih podataka o praćenju; (c) izradom sustavnih analiza relevantnih za politiku te doprinošenjem provedbi ciljeva politike na razini Unije i na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini; (d) integracijom podataka o ekološkim, socijalnim i gospodarskim utjecajima te potpunim iskorištavanjem drugih dostupnih podataka, primjerice onih dobivenih iz programa Copernicus;

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(e) daljnjim unapređivanjem pristupa podacima kroz programe Unije; (f) osiguravanjem transparentnosti i odgovornosti; (g) pružanjem pomoći civilnom društvu, javnim tijelima, građanima, socijalnim partnerima i privatnom sektoru u utvrđivanju rizika povezanih s klimom i okolišem i poduzimanju mjera za sprečavanje, ublažavanje i prilagodbu tim rizicima te poticanjem njihova angažmana u uklanjanju nedostataka u znanju. 4. Komisija redovito razmatra potrebe za podacima i znanjem na razini Unije i na nacionalnoj razini, uključujući kapacitete Europske agencije za okoliš i Europske agencije za kemikalije za obavljanje zadaća iz stavka 3.	(e) daljnjim unapređivanjem pristupa podacima kroz programe Unije; (f) poboljšanjem dostupnosti i interoperabilnosti podataka na lokalnoj i regionalnoj razini; (g) osiguravanjem transparentnosti i odgovornosti; (h) pružanjem pomoći civilnom društvu, javnim tijelima na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, građanima, socijalnim partnerima i privatnom sektoru u utvrđivanju rizika povezanih s klimom i okolišem i poduzimanju mjera za sprečavanje, ublažavanje i prilagodbu tim rizicima te poticanjem njihova angažmana u uklanjanju nedostataka u znanju; i. poticanjem pozitivnih okolišnih veza između urbanih, periurbanih i ruralnih područja, u skladu s ciljem održivog razvoja br. 11 „Održivi gradovi i zajednice”. 4. Komisija redovito razmatra potrebe za podacima i znanjem na razini Unije i na nacionalnoj razini te, po potrebi, na regionalnoj i lokalnoj razini, uključujući kapacitete Europske agencije za okoliš i Europske agencije za kemikalije za obavljanje zadaća iz stavka 3.

Obrazloženje

Lokalne i regionalne vlasti imaju važnu ulogu u provedbi politika zaštite okoliša na terenu. Pri izradi novog okvira za praćenje treba uzeti u obzir te razine vlasti te osigurati da se podaci pružaju i u cilju podupiranja provedbe politika u lokalnim i regionalnim zajednicama.

II. PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

1. pozdravlja Osmi program djelovanja za okoliš, kojim se definira strateški pristup politikama u području okoliša i klime do 2030. i zadržava dugoročna vizija za 2050. o dobrom životu u granicama mogućnosti našeg planeta”, s naglaskom na boljoj provedbi i praćenju;

2. poziva na to da se, s pomoću dugoročnog usmjeravanja i ciljeva čiji je prioritet okoliš, osigura da Osmi program djelovanja za okoliš ima značajnu komplementarnu ulogu u odnosu na europski zeleni plan i da se njime podupire zeleni oporavak EU-a;

3. smatra da činjenica da Osmi program djelovanja za okoliš, za razliku od prethodnih programa, ne sadrži nikakve mjere ne smije biti presedan za buduće programe djelovanja za okoliš; naglašava da se zelenim planom mjere povezane s prioritetnim ciljevima Osmog programa djelovanja za okoliš, koji vrijedi do 2030., predviđaju samo do 2024. godine; s tim u vezi poziva na to da se u Osmom programu djelovanja za okoliš pojasni na koji se način u okviru ocjene programa sredinom provedbenog razdoblja trebaju utvrditi nove mjere za postizanje njegovih prioritetnih ciljeva;

4. pozdravlja činjenicu da je u Osmom programu djelovanja za okoliš djelotvornija i učinkovitija provedba utvrđena kao ključni prioritet; stoga poziva na osiguravanje odgovarajućih instrumenata i resursa, kao i inovativnih pristupa kojima će se lokalne i regionalne vlasti osposobiti za pružanje prilagođenih rješenja radi poboljšanja provedbe politika zaštite okoliša na terenu;

5. ističe da se problemi u provedbi ne mogu riješiti isključivo povećanjem količine zakonodavstva. Za ostvarenje ciljnih vrijednosti i zadovoljavanje standarda potrebni su i mehanizmi potpore, novi pristupi i inovacije;
6. ističe pozitivnu ulogu Tehničke platforme za suradnju u području okoliša između Europske komisije i Europskog odbora regija i činjenicu da je integracijom u Sedmi program djelovanja za okoliš Platformi osigurana dobra dugoročna osnova; poziva na to da se u Osmom programu djelovanja za okoliš nastavi poboljšavati Tehnička platforma za suradnju u području okoliša, koju su povjerenstvo ENVE i GU za okoliš uspostavili kako bi potakli dijalog i prikupili informacije o lokalnim i regionalnim izazovima i rješenjima koja se javljaju tijekom primjene zakonodavstva EU-a o okolišu;
7. poziva na jačanje baze znanja o okolišu iskorištavanjem potencijala digitalnih i podatkovnih tehnologija te na povećanje upotrebe prirodnih rješenja i socijalnih inovacija kako bi se poboljšala provedba;
8. ističe da je tradicionalna sektorska politika zaštite okoliša u velikoj mjeri nedjelotvorna te bi se stoga u cilju jačanja politike zaštite okoliša u Osmom programu djelovanja za okoliš trebao uspostaviti integrirani pristup, razmotriti višestruka priroda okolišnih izazova, stvoriti sinergije i izbjeći neusklađenost na sljedećim poljima:
- a) u ambicijama, rokovima, provedbenim postupcima i alatima u okviru raznih politika u području okoliša, energije i klime;
 - b) u ambicijama i rokovima u vezi s graničnim vrijednostima u okviru europskog zakonodavstva o okolišu i politika koje se bave izvorima;
9. ističe neusklađenost između donošenja Osmog programa djelovanja za okoliš i višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021. – 2027. i ponavlja da postupak donošenja odluka u okviru budućih programa djelovanja za okoliš treba biti usklađen s vremenskim okvirom VFO-a;
10. napominje da je djelotvorno prikupljanje, obrada i iskorištavanje podataka o stanju okoliša ključno za postizanje postavljenih ciljeva. Međutim, prakse se i dalje uvelike razlikuju te su često rudimentarne, pa previše posla obavljaju ljudi, posebno na lokalnoj i regionalnoj razini. OR stoga naglašava potrebu za razvojnim aktivnostima i ulaganjima diljem EU-a kako bi se potrebna obrada podataka mogla provoditi na ujednačen način, naglašavajući kompatibilnost i koristeći se automatiziranim protokom podataka i otvorenim sučeljima;
11. smatra da načelo „nenanošenja štete” predstavlja smjernicu za zdrav način života te da bi ujedno trebalo biti temelj planova za oporavak i otpornost kako bi se osigurala integracija i dosljednost politika;
12. poziva na potpunu integraciju politika u području okoliša i klime i politika koje omogućuju funkcioniranje kružnog gospodarstva u proračunske, gospodarske i socijalne mjere EU-a te podsjeća na to da bi se u okviru napora koji se ulažu u zeleni oporavak trebale uzeti u obzir teritorijalne razlike i izazovi te zajamčiti da nijedna zajednica ne bude zapostavljena;
13. ponovno poziva na holistički lokalizirani pristup ili pristup usmjeren na konkretna područja kao najbolji način za ostvarivanje zdravog života za sve u skladu s posebnostima relevantnog mjesta ili područja, uključujući i biokulturnu raznolikost;
14. pozdravlja predanost strategiji oporavka koja se temelji na europskom zelenom planu i ponovno iznosi svoje stajalište da su za svladavanje izazova na području okoliša, klime i tranzicije potrebna znatna zelena i plava ulaganja i inovacije na svim razinama upravljanja;
15. poziva na ambiciozna ulaganja u ključne zelene sektore (npr. projekte obnovljive energije, kružno gospodarstvo, prelazak na ekološki prihvatljive vrste prijevoza) koja su potrebna za izgradnju otpornosti te za stvaranje rasta i radnih mjesta u pravednom, uključivom i održivom društvu koje se temelji na solidarnosti i održivosti; ističe da ta ulaganja donose raznovrsne koristi za gospodarstvo i za zdravlje i dobrobit ljudi. Lokalne i regionalne vlasti mogu imati važnu ulogu u oporavku te bi, kad je to primjereno, trebale biti uključene u planiranje i provedbu tih ulaganja;

16. ističe da lokalne i regionalne vlasti imaju ključnu ulogu u uključivanju građana, poduzeća, istraživačkih centara, akademske zajednice i lokalnih dionika u osmišljavanje i provedbu politika zaštite okoliša;

17. poziva na uspostavu okvira višerazinskog upravljanja koji dobro funkcionira i potiče sve razine upravljanja da promiču međupravnu, međuregionalnu, međupodručnu i prekograničnu suradnju u provedbi Osmog programa djelovanja za okoliš;

18. ističe da je potrebno više istraživanja, podataka i znanja kako bi se svladali specifični ekološki izazovi i iskoristile prilike u različitim vrstama lokalnih i regionalnih zajednica, uzimajući u obzir depopulaciju ruralnih područja, starenje stanovništva i regionalne razlike, te naglašava potrebu da ti podaci i znanje budu javni i lako dostupni;

19. ističe da je potrebno više lokalnih podataka, uključujući podatke prikupljene izravno od građana ili privatnih tijela koja osmišljavaju zelene projekte (npr. tlo, voda, promatranje ptica, staništa itd.) te poziva na suradnju između Europske komisije i lokalnih i regionalnih vlasti kako bi se dobili lokalni podaci, koji su nužni za bolju provedbu programa djelovanja za okoliš;

20. podržava stvaranje novog okvira za praćenje, pri čemu u obzir treba uzeti postojeće okvire poput pregleda aktivnosti u području okoliša. Zalaže se za uključivanje OR-a i lokalnih i regionalnih vlasti u postupak savjetovanja za određivanje ključnih pokazatelja kako bi se osiguralo da se na odgovarajući način uzme u obzir lokalna i regionalna dimenzija;

21. poziva na neprestano ulaganje napora u jačanje praćenja stanja okoliša (npr. u pogledu biološke raznolikosti, nulte stope onečišćenja, netoksičnosti, revidiranog kružnog gospodarstva), njegovo povezivanje s međusektorskim alatima za praćenje (npr. u pogledu ciljeva održivog razvoja, pregleda pokazatelja otpornosti itd.) i utvrđivanje glavnih pokazatelja (npr. kružno gospodarstvo, klima i energija, netoksičnost, biološka raznolikost, nulta stopa onečišćenja, pritisci, pregled aktivnosti u području okoliša – pokazatelji provedbe itd.) na temelju općih načela, kao što su osiguravanje kvalitete, uravnoteženost, primjenjivost, određivanje prioriteta, fleksibilnost, pravodobnost i periodičnost;

22. poziva na to da se novi okvir za praćenje u najvećoj mogućoj mjeri oslanja na postojeće alate i pokazatelje za praćenje koji se koriste u politici zaštite okoliša i sustavu upravljanja energetske unijom i djelovanjem u području klime te da objedinjuje tehničke izvještajne zahtjeve kako bi se izbjeglo udvostručavanje posla, kad god je to moguće, i ograničilo administrativno opterećenje;

23. ističe da se provedba Osmog programa djelovanja za okoliš može ubrzati uz pomoć inicijativa kao što su Sporazum zelenih gradova (eng. *Green City Accord*) ili Europska godina zelenijih gradova 2022., plana EU-a za gradove te dobrovoljnih mjera (primjerice, Sporazum gradonačelnika za klimu i energiju i Centar za praćenje gradske mobilnosti), pa ih stoga treba dodatno promicati;

24. podržava ulaganje većih napora u edukaciju o okolišu i u projekte za mlade u cilju podizanja svijesti o okolišu;

25. potvrđuje da se mnoge politike zaštite okoliša mogu provesti samo uz puno sudjelovanje građana i građanki u svakodnevnim aktivnostima;

26. uviđa da treba posvetiti veću pozornost odnosima između urbanih područja i ruralnih aktera te činjenici da geografska područja kao što su planinski krajevi, otoci, obalna područja, najudaljenije regije itd. imaju nevjerojatan potencijal za razvoj zelenih ulaganja (npr. za projekte obnovljive energije);

27. skreće pozornost na obveze koje su preuzele osjetljive regije, uključujući regije s velikom potrošnjom ugljena i visokim emisijama ugljika, kao i najudaljenije regije koje nastoje ostvariti dekarbonizaciju do 2040., te traži da se podrže naponi tih regija da ubrzaju svoje strategije za globalnu promjenu, čime bi im se omogućilo da postanu laboratoriji i ispitni poligoni za poteškoće koje je potrebno riješiti da bi se ostvarili ciljevi u tom području;

28. slaže se s uvodnom izjavom 19. ovog prijedloga programa djelovanja za okoliš u kojoj se navodi da države članice ne mogu same dostatno ostvariti njegove ciljeve. Po svemu sudeći, u svojem sadašnjem obliku prijedlog je u skladu s načelom supsidijarnosti i proporcionalnosti;

29. podržava jačanje EU-ovog sustava pristupa pravosuđu i predložene promjene Aarhuške konvencije ⁽¹⁾; naglašava potrebu za jačanjem sustava EU-a u pogledu pristupa informacijama, sudjelovanja javnosti u odlučivanju i pristupa pravosuđu u pitanjima okoliša; poziva Komisiju na promicanje dijaloga s OR-om i lokalnim i regionalnim vlastima kako bi osigurala da lokalne zajednice mogu odgovarajućim kanalima pristupiti pravosuđu i u potpunosti doprinijeti boljoj provedbi EU-ovih okolišnih politika;

30. predlaže da se razmotri mogućnost uspostave mreže „ambasadora” u okviru Tehničke platforme za suradnju u području okoliša kako bi se provedba zakonodavstva o okolišu promicala na svim razinama upravljanja, u obliku koji bi bio kompatibilan i komplementaran s postojećim nastojanjima poput istorazinskog Instrumenta za tehničku pomoć i razmjenu informacija (TAIEX), pregleda aktivnosti u području okoliša, Sporazuma o zelenim gradovima i biogeografskog procesa u okviru mreže Natura 2000.

Bruxelles, 5. veljače 2021.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁾ Tekstovi i dodatne informacije dostupni su u sljedećem priopćenju za medije: https://ec.europa.eu/environment/news/commission-proposes-improve-public-scrutiny-eu-acts-related-environment-2020-10-14_en